

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus Fejérmegyei Napló a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására Fejérmegyei Napló. cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márczius 6-án

Előfizetési árak:

Egészévre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felcélós szerkesztő:

BILKEI FERENCZ.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Jókai-utca 10.

Egyes számok kaphatók: Rotter Izsák és Weisz Herman tőzsdéjében.

A jövő helyes politikája.

A letűnt év, mely századot zár az emberiség életében, megnyitja a kritika jogos útját a mult század telet s befejezett képet nyújt a jövő okulására.

A politika, mely a társadalmi lét időnként való eligazítása, nem ismerhet más célt, mint az ember közös céljának: lelki és testi boldogulásának elősegítését. Az elmúlt század ezen kötelességében végzetes tévedést követett el, mikor a liberalizmus herezisébe esett.

Herezis az vallási szempontból: az új-kor hitbeli tévedése, ép úgy mint az ó-kor gnosztikusainak, vagy a középkor ugynevezett hitújítóinak herezise. Még az a vak és vad fanatizmus sem hiányzik belőle, mely minden herezis jellemzője volt. nem hiányzik a gyűlölet sem a harez kétségbeesésében, nem az elszántság az egyház támadásában. Csak modora okosabb s így célravezetőbb is, mert leplezett szándékkal azonnali anyagi hatalomra siet, s onnét erőszakolja szét az erjedés csiráit, annyira, hogy a világi hatalom trónusára tolakodva, arcát ezer hamis takaróba leplezve, a felvilágosodás és hazafiság kolosszális hazudozásával olyanokat is nyugébe hajt, kik állásuknál, talán szívük és eszük jobb hajlamainál fogva is ellene küzdeni tartozának. Démonikus büvköre akkora lett különösen az utóbbi 30 év alatt, hogy

most mikor törvényes alkotások, a pozitív kereszténység kiirtására meghozott intézményeik nyíltan hirdetik immár céljukat, s a felekezetenélküliségben saját liberális nevüknek adtak törvényes formát — mert a liberális jure et fakto semmi, hittételekkel és diszciplínával bíró vallási társulathoz nem tartozhatik képmutatás nélkül — még most is megdöbbenve kell látnunk olyanok csatlakozását hozzájuk, kik kimondottan az egyház hajójához vannak lánczolva a kötelesség, vagy néha erősebb lánczval. Hogy a kereszténység ilyen megbomlasztása minő eredményhez vezet, azt már nem jóslgatnunk kell, hanem a letűnt század erkölcs-telen, kiélt ábrázatára kell csak tekintelnünk s borzadva fordulnunk el tőle attól a sápadt, kóros arcztól, hanem a lassu mérget csepegtető kéztől: a liberalizmustól.

Herezis ez az új-kornak nem csak a vallás-erkölcs tanaiban, de a közigazgatás elveiben is. Hiányozván belőle az igazság, itt is csak tévedés és romlás járhat nyomában. A liberalizmus, mely erkölcsi ürességében nem látja meg a való kötelességek utjelzőit, az önzés és nagyzás küdébe téved le, akkor, mikor bitorolt hatalmában igazságot szolgáltatni, jogot védeni, törvényt hozni volna kötelessége. Egyrésztől önkénynek mely önmagát tolja fel imádatba bálványának, a nép zsarnokává teszi őt, másrésztől lelketlen hanyagsága és könnyelműsége gyűlölt teherként nehezedik

az emberi társadalomra. Az a mérhetlen kalmaza a neghigentiának, mely a közigazgatás terén vádloként emelkedik föl a liberális uralom ellen, az a megnevezhetetlen ézinizmus, melylyel végighallgatja, kineveti és elüti az eléje tárt elszomorító állapotokat, az a meg nem érthető lelketlenség, melylyel saját neumzete javára éledező jobb irányzat és intézményeket megnyomorogtat, megzaklat és megrágalmaz, elég jelei annak, hogy a liberalizmus lényegénél, természeténél fogva a jövő átalakulásaiban csak arra érdemes, hogy félreálltassék az utból. A mult század lefolyása alatt erős tanúságot tett a maga éhletlenségéről, sőt többről, arról, hogy az emberiséget csak romlásába döntheti, mert hiszen a rossz ta hogyan is teremhetne jó gyümölcsöt?

Herezisnek bizonyult a liberalizmus a közigazdaság terén is. pedig mint a materializmus tejestvére még itt mutathatta volna meg leginkább jó erejét. értékes tartalmát, ha ilyenell rendelkezne. Az államgazdaságtan hóbort, szelevedésig, könnyelműség, hiu czastraung takarják azt a nyomorult csődöt, mely keze tékozló munkája. A nép kiszolgáltatva saját tudatlanságának, kiadva azoknak, kik a liberalizmus barátsága révén nem a becsületes munka, hanem büniös spekulációban találják jobb-létük útját.

Még azok az intézmények is, melyek a legujabb időben talán a végnomor

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

A czigányasszony.*

Mikor ő felsége a római császár báró Kuckländer Ferenczet nemes Esztergom és Komárom vármegyékre hadtestparancsnokul kinevezte, akkoron a méltóságos bárónak első dolga is az volt, hogy belekötött a czigányasszonyokba. A kurucok Esztergom kivételével fölverték ugyanis már az egész vidéket, hanem Kuckländer ur tanácsosabbnak tartotta a kurucok helyett a czigányasszonyokkal bajlódni, mert ezek, tetszik tudni, nem csúfolják föl olyan hamar az embert. A kuruczokkal csak hadd vesződjék tekintetes Bottyán János ur, ki ugyancsak a császár kenyerét eszi és semmiben se különbözik Kuckländer uramtól, lévén mind a kettő testestül-lelkestül labancz-eredes.

Szóval a német mindjárt a könnyebbik végét fogta a dolognak. Szépen meghuzta magát Esztergom falai között s még Bottyán kollegája portyázásokkal vitézkedett a lázadók ellen, addig ő rendeleteket eregetett ő felsége felsővadászi Rákóczy Ferencz nagyságos fejedelem mindennemű híve ellen. S minekutána a czigányok is ilyeneknek találtattak (a hol egy volt, mind kurucznak vallotta magát), annak okáért meg kellett azokat is rendszabályozni.

* Kincs Istvánnak Kuruczörténetek című munkájából. Megjelenik a Szent István Társulat Családi Regénytárában. Egy vaskos díszes kötet ára 1 korona.

Kuckländer parancsnok ur tehát kiadta tilalomlevelét a jövedémondó javasasszonyok ellen. Szépen meg volt abban irva, mennyire alávaló s az ördög czimboraságát föltételező mesterség lett legyen a kártyavetés, meg a tenyér vonásából való jóslás; annak okáért, a ki ebben a dologban vétkezésnek találatik, büntetése első esetben tíz bot leszen s ha pedig ismétellen is tetten éretik, akkor pallos vagy kötél pusztítsa ki az olyan máglyára való borsorkányokat a világból.

S ez a rendelet iszonyatos félelmet keltett a kuruczok fekete hívei között. A kártyák el-tűntek s míg maguk a mórék tovább muzsikáltak, addig a czigányasszonyok ezután csak koldultak. A labancz-eredes megfosztotta őket becsületes kenyérkeresetüktől.

Hanem azért akadt olyan is közöttük, ki fittyet hányt a labancz tilalmának. Akárhány vitézebb lélek ezután is csak úgy megmondta a jövedőt, mint annak előtte, azzal a különbséggel mégis, hogy míg előbb mindig hosszú harczokról és háborukról beszéltek, addig ezentul a jövedémondásuk mindig oda lyukadt ki, hogy nemcsakára már a kurucz leszen az ur ebben a szép országban, minden labancztábornok pedig pokolra veszekedik hadseregestül s maga a császár is csak úgy menekszik meg, hogy adófizetője lesz ő felségének, Rákóczy Ferencznek. Bercesényi, hogy megvette Csábrágh várát, előbb meg sem is áll vitéz hajduival, miglen csak a nagy labanczvárost, Bécsét föl nem veri. Abba pedig hat hét se telik bele. Szóval olyan

ur leszen még a magyar a világon, a milyen Attila öregapánk óta csak álmában volt s akkor is csak minden százesztendőben egyszer.

Ilyen és hasonfajta jövedőt mondtak a labanczok uralmával elégedetlen és különben is iszonyatosan neki dühödött czigányasszonyok. Hanem azok közül is legjobban ki tudta czifrázni Dinka.

Hogy ki volt az a Dinka, hol volt a hazája, kitől kapta a nevét s honnan vette a tudományát, azt az Uristen tudná megmondani. Az emberek azt tudták róla mind-össze, hogy először czigányasszony, másodsor meg, hogy olyan jövedémondó. kihez fogható még a szultán udvarában se találkozik, az pedig az egész világról hordatja össze a leg-tudósabb javasasszonyokat. Járn mindenütt járt, egyik nap Léván vetett kártyát, másnap már Esztergomban nyomta a kilincset, hogy harmadnap Zselizén gyógyítsa a koresmáros fiát. De legtöbbit látták Nyerges-Ujfaluban. Ugy látszik, a bölcseje mégis csak itt ringhatott valahol, mert hát különben ugyan mit keresett volna olyan sokszor Nyerges-Ujfaluban?

Mint mondtunk tehát, ez a Dinka csöppet se törődött Kuckländer uram tilalomlevelével. Csak annál is inkább mondtotta a jövedőt. S hozzá a zsiros kártyájából rendszeren olyan borzasztó dolgokat olvasott ki a labanczokra, hogy a szodomabeliek még szerencsésen jártak a boldogtalankodni képest, pedig hát, mint talán tetszik tudni, azokat az Uristen kénköves tüzesével pusztította ki a világból.

szemléletén kezdenek megvalósulni, a liberálisnak kezében nem képesek úgy és ott hatni, a hogy és a hol kellene.

Kivándorlás ellen keres oltalmat; hát a bevándorlás ellen mért nem mozdul? A termények jobb árán látszik törni a fejét: mért a kartellistáknak adja a nép pénzéből a subventio millióit? Hazai iparért kiált, s az idegen, de mindenütt otthon levő spekulánsok vállalatait támogatva az iparos osztályt nem látja meg pusztulásában. Zsolnai posztó, mödlingeni cipő Szegeden stb. stb. Magyar bor hitele és Engelen néhány napi és néhány száz forintnyi bünhődése A forgalom emelése, de vicinalismus utján; kiállítások bérbeadott belépőjegyekkel és osztályorszáttal stb.

És még ezer képe a szomorú botlásoknak, melyek eredménye az, hogy az állam hitelbe készült nagysága és fénye mellett, valódi hatalomra és jólétre vergődött a szédelés, a parazita had, a nép pedig rongyban, nyomorban és kétségbeesésben átkozza urait, vagy jobban zsarnokait, átkozza sokszor még a haza földjét is, mely nem nyújt neki szegény, de legalább nyugodt otthont.

Pedig nem sok kellene lábraállításához. A nép nem kér subvenciót más szegény, vagy szegényebb adójából, csak annyit, hogy az ő nehéz és becstelen keresményéből ne szaporítsák azt, ki könnyen és nem becstelenesen él. De szükség van arra, hogy a szédeléssel vívott harcban vegyék védelem alá és jogait, ne rombolják szét nemzetközi liberalizmusosai erkölceit, mely egyedüli biztosítéka erejének. Ne állják útját, ha önjaván munkálkodik.

Micsoda politika kívánatos tehát a nemzet sebeinek gyógyítására? Nem a liberális politika, mely e sebeket ütötte, hanem annak antídótuma a keresztény restauratio.

Nem csuda, hogy végtére Dinka asszony viselt dolgairól Kuckländer uram is hallott féltüllel valamit. S a német báró nem teketóriázott sokat, hanem egyszerűen kiadta a parancsolatot, hogy azt a boszorkányt fogják el, a hol csak érik.

Nosza megindult a hajszá szegény Dinka ellen. Hanem ez a főhősnép, akárcsak az ördög-gel trafikált volna, mikor az egyik taluban keresték, akkor bizonyosan a szomszéd községben vetett kártyát. Hajszolták teljes három hónapon keresztül, míg végtére azután kézre tudták keríteni.

Vitték egyenesen Esztergomba Kuckländer báró elébe.

A város parancsnokának pedig akkoron épen uralmát vala nemes, nemzetes és vitézlő Bottyán János labanczvezéres érdemes személyében. Ki is, hogy hallott volna a messze vidéken hirre vergődött Dinka asszony elfogatásáról, mód nélkül kíváncsi volt annak színét látni. Egyben mindjárt kérte is méltóságos vezéres kollégáját, vezettetének elébe, a miért kedvére traktálhasson vele.

Kuckländer uram szívesen teljesítette a kérelmét s mindjárt tulajdon lakásába hozatta a vén szipirtót.

Megtört főhősnép volt, ötven-hatvan esztendővel a vállán s ezer ránczozal olajbarna arcán. Csak a szemében lakott valami különös, titokzatos tűz, mely félelmet, mondhatnók, bizonyos tiszteletet gerjesztett a nézőben. S ha azokat a szemeket valakire ráfüggesztette, akkor mintha a lelke fenekéig futott volna velük. Jóformán ezzel a vasvilla-nézéssel köpösztetette ki a szíveknek és veséknek titkait.

Leczképénz.

Ezen a czimen olvastam az egyik fővárosi lapban egy közleményt, a mely arról ad hírt, hogy a közoktatásügyi miniszter, Wlassics Gyula egy egyszerű rendeletet adott ki, a melynek értelmében minden szülő, legyen az szegény, vagy gazdag, előkelő, vagy földhözragadt koldus, legyenek a gyermekeik fiuk vagy leányok, tökéletesen miudogy, de ha egy szülőnek három gyermeke van, annak a miniszter, ha kéri, elengedi a középiskoláért fizetendő tandíját.

Nagyon természetes, hogy a miniszternek ezért a magasatos cselekményéért kijárt egy dícsőítő óda. Az az ő dolgos. Bennünket más érdekel. Az a bizonyos fővárosi lap ebben a dícsőrendő tényben első sorban a szociális bajoknak nagylelkű orvoslását látja, hogy t. i. a miniszter sok szegény apának a verejtékes homlokáról oszlatta el ezzel a ténykedéssel a gond terhes felhőt. Azonban hozzá tesz az az újság annyit is, hogy ez az összeg nem jelent valami nagy minusz vagy pluszt az állami költségvetés mérlegében.

Tehát a dolog tulajdonképeni bibije itt rejlik. Kevés a gyerek. Kevesebben születnek az intelligensabb osztályokból, mint a hogyan azt országunk lakosságának számaránya szerint várni lehetne. Hiszen az a liberális lap maga is elismeri, hogy nálunk is kezdenek beszélni olyasmiről, a mit a rómaiak ideje óta *Lex Julian*-nak ismernek. T. i. az állambölcsek mindenféle leleményekkel biztatták már arra az agglégényeket, hogy a házasság édes igájába hajtsák deres, vagy még gyakrabban kopasz fejüket, s különféle büntetéseket, kellemetlen terheket rótak arra, a ki télt megát a család-apai kötelességeknek alávétni.

Franciaországban immár oly kétségbe-ejtők az állapotok, a lakosság száma oly rohamosan fogy, hogy ott nem csupán a tandíj elengedésével, hanem kifizetett díjakkal jutalmazták azokat a családapákat, a kik a hazának minél több gyermeket nevelnek.

Nagyon természetes ezek után, hogy mi magyarok, a kik a művelt nyugatot mindenféle intézményeiben, szokásaiban, irodalmában, művészetében, törvényeiben (legyenek azok bármily czélszerűtlenek is), sőt még hibáiban és bűneiben is utánozzuk, nagyon természetes, hogy ebben a tekintetben sem maradhatunk nagynevű elüljáróink mögött s immár a magyar nemzet is elérte a művelt korrupciónak azon

Most is Bottyánt nézte, nézte, de rettenesen. Le nem vette volna az ezredesről pillanatra is a szemét. Még mikor Kuckländer tartatni kezdte, hogy mi okból szegte meg az ő tilalmát, még akkor is Bottyánra feledkezett a tekintetével.

A német parancsnok kezdett dühös lenni. Még feleletre se méltatja az alávaló boszorkány. No megállj, vén sátrafa! gondolta magában, majd beszélj te. Megállj csak.

Bottyán észrevevő kollégájának toporzékoló dühét, odaszólt neki:

— Ne mérgeledjék kegyelmed.

— Ne mérgeledjék? — felel az remegő hangon — de hiszen csak látja, hogy ez a bestia még most is ujját akar velem húzni? Csak rám se hederít. Tíz helyett husz botot diktáltak neki.

— Ne olyan hirtelen, parancsnok ur — csitította Bottyán a hörcsögös kicsi embert — hiszen kérdés, vajon rászolgált-e az első tizre. Próbáljuk csak először kihallgatni.

— Próbálja a veszedelem. Szót se pazarlok már rá. A hajdukat hivatom, hadd huzzák a deresre.

— No hát akkor engedje meg kegyelmed, hogy én hallgassam ki s kivételesen én lehessenek a bírāja. Nos, átengedi?

— Nem bánom, hanem a husz botból ne engedjen neki, azt kikötöm.

— Ha rászolgált, valamennyit megkapja — biztosította Bottyán a németet, azután a javasasszony felé fordult, ki még mindig őt bámulta.

— Mi a neved? — kérdezte tőle.

— Dinka — volt a válasz.

magaslatára, hogy örömmel könnyít azoknak a családapáknak terhén, a kiknek több gyermekük van és kénytelen őket jutalmazni, mert kétségbeesetten kezdenek a családapák nálunk is rettegni gyermekeik szemától.

Nem akarunk senkit vallási meggyőződésében megsérteni, ennek szándéka távol áll tőlünk, de ha valaki fáradságot vesz magának és csak itt nálunk Fejérmegyében összehasonlítást tesz a katolikus és kálvinista községek között, csodálatos különbségnek fogja találni, hogy a katolikus községekben aránytalanul több gyermek születik, mint a kálvinisták által lakottakban. Ott 3—5—8—10 gyermek is van egy-egy c-aládban, míg emitt egy vagy két gyermek csupán. Ennek természetes folyománya az is, hogy a katolikus községek aránytalanul szegényebbek, mivel a vagyon sokfelé oszlik.

Ezek a dolgok különben, azt hisszük, nem ismeretlenek s nem újságot mondottunk velük.

Hanem annál érdekesebbek a mi viszonyaink itt Székesfehérvárott. Lapunknak egy barátja érdekes adatokat közölt velünk a külvárosi családok gyermekeinek számáról. Nálunk Fejérvárott, beleszámítva a családok elhalt gyermekeit is, egy-egy családra átlag hét gyermek esik. Tudósítónk hetven családnál csinált ilyen számítást, természetesen nem kiválogatva. Hanem a statisztika kedvéért. A 70 családra esett körülbelül 470 gyermek. 20 családot talált a 70 között olyat, a melyben legalább 10, és 20 családot a melyben legalább 9 gyermek volt. A többi paralizálta emezeket. S egyáltalán nem mennek fehér holló számba az olyan családok, a hol 15—16 gyermek van. Van olyan ház — a Malom-utczán ha jól tudjuk — közönséges gazdaember házat érve, a melyben 40, mondó negyven gyermek van. A mi aztán a halandóságot illeti, a 7 gyerek közül átlag 2 hal el, a felsővárosban 3. A népszámlálás alkalmával feltűnt az összeíróknak is, hogy az 5-ös szám mily gyakran szerepel a gyermekeknek.

Természetes, hogy ezek a mi állapotaink, viszonyítva az ország egyéb városaihoz, valóságos ideális helyzetet teremtettek és ékesen szóló tanbizonyosságai annak, hogy városunk katolikus lakossága a közérkölciség tekintetében nagyon sok vidéki várost tulszárnyal. Egészségi tekintetben, a mint tudjuk, városunk a legelsőik között áll az országban. Mégis van tehát dícsőségek multunkon kívül is valamink, a mivel dicsekedhetünk.

— Mi a mesterséged?
— Kártyát vetek.
— S tudod, hogy az tilos az ujabbi időben?
— Folytatta Bottyán.
— Tudom — felelt röviden Dinka.
— Hát akkor miért nem hagyod abba azt a csunya mesterséget?

— Jaj, csókolom a nagyságos urnak a kezist-lábát, hogyan hagyjam, mikor az énekelem a kenyerem. Olyan kenyerem, mint a nagyságos urnaknak a háboru.

— Jól van, Dinka, elhiszem én azt, hogy a kártyavetés a kenyered. De ha egyszer tudod, hogy ily uton kenyeret keresned nem szabad, miért nem nézel más foglalkozás után. Tudod-e, hogy a méltóságos báró ur nagy ur, akasztó-fára huzatja, ki akarátának ellene szegül?

— Az Uristen még nagyobb ur — felelt Dinka higgadtan — az is törvénybe tette, hogy embert nem szabad ölni s lám, még sem akasztja föl a nagyságos urakat, miért annyi kuruczot kipusztítanak a világból.

Bottyán nem tudta hamarosan, hol folytassa, úgy meglepte az egyszerű czifaryasszony természetes okoskodása. Rövid szünetet tartott s azután újból elkezdte.

— De te, Dinka, azt mondják, te nagyokat hazudol.

— Nem hazudom én, kegyelmes uram.
— Tehát csupa igazat mondasz?
— Igenis, megkövetem a nagyságos urat.
— Es honnan tudod, hogy a mit mondasz, az mind igaz?
— Tudom! — volt a biztos válasz.
— Az ördögökkel cimborálsz talán?
— Még egyet se láttam. Hanem azért a

UJDONSÁGOK.

— **Zalka Jánosnak**, az elhunyt győri püspöknek holttesteit ma helyezték el a győri székesegyház sírboltjába. A székesfejérvári káptalan *Sauboric* Jenő apátkanonok képviselte.

— **Személyi hir.** *Bolla Kálmán* altábornagy honvéd főparancsnoksági adlatus *Braun* alezredes és *Vaszary* százados segédtsztek kíséretében tegnap délután városunkba érkezett, hogy a helyben állomásozó 17. honvéd gyalogezred két zászlóalja felett szemlét tartson. Ma délelőtt a sóstó mögött elterült 1. és 2. számú gyakorlótérre vonultak ki honvédeink s úgy az alak, mint a harcgyakorlatokról elismeréssel nyilatkozott a szemlét tartó altábornagy.

— **A színházi bizottság** tegnap délután 5 órakor *Havranek József* polgármester elnöklése mellett tartott ülésén a színikerületek beosztása felett tanácskozott. A bizottság a színikerületek beosztását helyesnek és szükségesnek tartja s a szerződésnek megkötését olyképp tartja megoldhatóknak, hogy a szerződést mindig a kerület azon hatósága köti meg, a melynek területén a színi évad telen van. A mennyiben valamely kerületnek két városában van telen a színi évad, a szerződésalkötési jogot felváltva gyakorolják, úgy azonban, hogy a szerződés megkötésére jogosult tanács ezen ülésén a másik város tanácsa egy vagy két taggal képviseltesse magát s e tagoknak a tanácsülésen tanácskozási s szavazati joga lenne. *Havranek József* polgármester a bizottság ily véleményével képviselte városunkat a ma délelőtt e tárgyban Budapesten tartott országos konferencián.

— **Szél Kálmán**, a belügyminiszter az ő bokros érdemeit, kormányzásának mindent felülmuló sikereit bokrétaiba fűzvé, csütörtöki beszédében a fejérmegyei Szent György kórházat is a kormány sikerei közé számítja. Anniban sikere, a mennyiben ez idő szerint ő ül a kormányon; ha *Bánffy Dezső* basáskodnék, akkor ő dicsekedhetnék most vele. Annyi bizonyos, hogy ha Fejérmegyének nincs egy Kégl Györgye, a ki áldozatkészségével lehetővé teszi annak a gyönyörű intézménynek létesítését, ha Fejér vármegye nem vállalja magára a kórház költségeit, bizonyosan nem dicsekedhetnék vele most Szél Kálmán. Avagy talán az ő dicsőségének tartja azt is, ha az ország-

nagyságos urnak is megmondom az igazat, mutassa a tenyerét.

Az öreg némbér *Bottyánra* függesztette azt az átható tekintetét. Az ezredes szinte megrázkódott annak a pillantásnak különös hatása alatt s mint a kinek akarata nincsen, engedelmessé lett: odanyújtotta *Kuckländer* ur rettentő megbotráncokzására jobb kezét.

A jószágosny beletekintett a tenyerébe, sovány mutatóujjával végignyargalászott két-három főbb barázdán s egyszerre csak hangos kacajjal fölkiáltott:

Tudtam, persze hogy tudtam. Itt áll ni... Ez a két vonás, hogy keresztelje egymást! A napnál is világosabb.

— Aztán mi volna napnál is világosabb? — kérde *Bottyán János* labanczezredes felköltött kíváncsisággal.

— Az, hogy a nagyságos ur félesztendő után már kurucztabornok lesz és minden labanczot kiver az országból.

Bottyán hangos hahótában tört ki. Tetszett neki, mód nélkül tetszett neki *Dinka* bizarr jóvendölése.

Nem úgy *Kuckländer*.

A német eddig széken ült, úgy hallgatta végig, kollegája hogyan traktál a vén sátrafával, hanem arra a jóvendőmondásra úgy felugrott, akárcsak puskapor robbant volna föl széke alatt.

— Hajduk! ordította magánkülvili dühében — hajduk, csak ide! Kötelen a nyakára a vén szipirtónak... Adok én neki labanczokat, a császár fölséges ármádiáját kiveretni az országból!

nak Kégl Györgyei, Pálffyjai etc. vannak? Ha az érdem bokrétaí megint ilyen virágokból vannak összefűzve, akkor ismét csak szóvirágokhoz van szerencsénk.

— **Eljegyzés.** *Geiszt József* székesfejérvári városi elemi iskolai tanító 16-án eljegyezte *Klancz Mariaka* kisasszonyt. *Klancz György* dr. pápai kamarás, püspöki titkár hugát. Mi is őszinte szívvel gratulálunk az összeálló kedves pár eljegyzéséhez s hosszantartó boldogságot kívánunk kötetendő frigyükhöz.

— **Nagy hideg.** Lapunk legutóbbi számában e czímen egy rövid közlemény jelent meg, mely arról szól, hogy a helybeli főrealis-olánövendékei akkor, midőn az elemi iskolák tanulói minden nagyobb baj nélkül megjelennek az isteni tiszteletem, — a nagy hideg miatt elmaradnak a szent miséről.

Dr. Kuthy József, az említett iskola érdemes igazgatója, tiszteletbeli főigazgató, most nyilatkozatot küldött be lapunkhoz, melyben az intézet növendékeinek az istenitisztelet-ről való elmaradását a boldogult püspöknek, *dr. Steiner Fülöpnek* állítólagos szóbeli jóváhagyásával igazolja.

Azt, a ki az említett közleményt lapunknak beküldötte, a boldogult Püspök általános eljárása vezette a dolgok ilyetén megítélésére, hogy pl. *dr. Steiner Fülöp* néhány évvel ezelőtt írásbelileg szólította fel a helybeli középiskolák vezetőseit arra, hogy a tanuló ifjúság szt. *Fabián* és *Sebestyén* napján, városunk fogadott ünnepén (tehát körülbelül az év leghidegebb szakában) testületileg jelenjen meg az ünnepen.

— **Szent Sebestyén napja.** Székesfejérvár városának egyszersmind fogadott ünnepe holnap lesz. A belvárosból reggel processzió fog indulni a felsővárosba az ünnepélyes isteni tiszteletemre. A nagy nap szónoka *Angeli István* hitoktató leend.

— **Értesítés.** A székesfejérvári színházban január hó 30-án a felső kereskedelmi iskola segítő-egyesülete javára színelőadás és hangverseny lesz következő műsorral. 1. *Női könyvek*, francia vígjáték I. felvonásban. II. *Hangverseny*. 1. *Ékszerárja*, Gound „Faust” operájából, éneklő *Halmayné*. 2. *Nagy Ária*, *Verdi*, „Traviata” operájából, éneklő *Ferenczy*. 3. *Szavalt*, *Lányi Irmától*. 4. *Népdalok*, éneklő *Lévay Sárika*. 6. *Bölcső mellett*, magán jelenet előadja, *Fóti Frida*. 6. *Nagy Ária*, *Offenbach* „Hoffman

S az ajtón tényleg berontott öt-hat marczona katona.

Bottyán abba hagyta kaczagását s komolyra változott ábrázattal lépett *Kuckländer* mellé. Megfogta karját s azt mondta:

— Éreszse el a kegyelmed azt az asszonyt, hiszen csak látja, hogy bolond, valóságos futóbolond.

— Bolond! — kiáltott *Kuckländer* még mindig magánkülvili — hunszontót neki, az majd belezőkenni eszt a csapásba.

— És félkegyelműt is büntetne kegyelmed? — kérde *Bottyán* szemrehányó hangon.

— Piha!

— *Kuckländer* uram erre szinte zavarba jött és habozni kezdett. Remegett a fölindulástól. Isten látja lelkét, szívesen fölhunza volna a vén sátrafát az első szögére. De hát mégis, ha bolond, ha csakugyan bolond, a mint hogy az is, annak is kell lenni, különben nem beszélhetne az ő füle hallatára olyan vadakat, hogy *Bottyán*, a labanczezredes, fogja kiverni a császár vitéz hadi néptől ebből az országból; szóval, no félkegyelmű asszonyt csak még se hoztathat meg. Olyan nem katonához illő dolgot még se vehet a lelkiismeretére. Odaszólt a hajdukának.

— Vigyék elölem, ne lássam többet. Ki kell dobni a boszorkányt a városból!

És kidobták.

A két ezredes magára maradt. *Kuckländer* még mindig fujtatott, *Bottyán János* pedig azon ragódott folyton, ha vajjon olyan bolond volt-e az az asszony, a milyennek képzeltek?

meséi” czímű operából, éneklő *Mányai Aranka*. *Vig couplet*, előadja *Tisztai Miksa*. 8. *Magyar Ábránd*, éneklő *Ferenczy József*. III. *Hasmos gyogyósszer az anyósok ellen*, mulattató vígjáték I. felvonásban.

— **Papnevendékek vizsgálja.** *Károly János* káptalani nénök, nagyprépost a székesegyházi kanonokok, s az intézeti előjáróság jelenlétében a félévi vizsgálatok a következő sorrendben tartattak meg: január 9-én erkölcs-tan, 10-én egyháztörténelem; január 18-án dogmatika, 19-én a szentírás tudományokból. A bölcsészettanból (philosophia) pedig január 24-én lesz a vizsga.

— **A közegészségügyi szakosztály** ma délelőtt *dr. Fanta Adolf* elnökelete mellett tartott ülésén azon véleményének adott kifejezést, hogy a lovasberényi út mentén levő pöze-gödörök a téli hónapokban megmaradhatnak az eddigi helyen. Nyáron azonban fejlebb helyezőndő el s állandóan fedve tartassék. — A szakosztály ezután az azzal az átirattal foglalkozott, mely szerint az új megyei kózkórházba a jövőben ragályos beteget az igazgatóság nem vesz fel. A szakosztály ezt az intézkedést a város közönségére serelemnek tartja, mert hisz a városi kózkórház oly feltétel mellett lön beszűntetve, hogy a város beteget az új kózkórházba felvétetnek. Igaz ugyan, hogy van járványkórházunk, a mely azonban csak akkor van üzemben, ha valamely fertőző betegség járványszerűleg lép fel. A közegészségügyi szakosztály e serelemes határozat ellen a miniszteriumhoz felterjesztés benyújtását hozza javaslatba.

— **A népszámlálás.** A népszámlálási biztosok tíz napi erős munka után eleget tettek kötelességüknek, kitöltötték a nagyon is sok rovattal bíró ivatek, a melyek megszámlálásával s kategorikus beosztásával négy ember vesződik az összerás befejezése óta. A város lakóinak száma a katonaaállományu egyénekén s a városból távollevőkön kívül 30500, a most említett-kkel tehát 32000-re tehető a lakosság száma. A legutóbbi népszámlálás alkalmával városunk 27548 lakost számlált, a szaporulat tehát 5452, elég kedvező. A népszámlálási mulatság városunknak körülbelül 4500 koronájába került.

— **Kitörölt kaszinótág.** Az *Országos kaszinó* f. hó 17-én választmányi ülést tartott, a melyen minden indoklás mellőzésével *Diosgy Győző* székesfejérvári főhadnagyot, a kit a kasszaloppással vádolnak, a tagok sorából törölték. Megemlítjük ez alkalommal, hogy a vizsgálat lázasan folyik tovább s remélhető, hogy néhány nap múlva befejezést nyer. A csendőségnek a kasszát mindedig nem sikerült fedezni.

— **Néhány szó a cigányokról.** A palota-városban, mint értesültünk, a mult hét egyik napján az ovodából kijövő kis gyermekek egyikét kézen fogta egy cigányasszony s gyors léptekkel a belváros felé kalauzolta. A tett szemtanúja egy postakocsi volt, a ki a járó-kelőket értesítette a látottakról s így sikerült a kis gyermeket a cigányasszony karmai közül kiszabadítani. Ugyancsak a mult héten történt, hogy egy kéregtő cigányasszony a Gőzmalom-utczában baltát lopott s midőn észrevették, futásnak eredt s a kendője alá rejtett baltát egy *Sarló-utczai* ház kerítésén az udvarra dobta. Üldözői azonban utolérték s nyomban könnyekre fakasztották a tolvajt az igazságszolgáltatás pálcájának vastagabbik végével. Kis-kecskeméti sem kiméli meg cigányaink értékéltánsúkkal. A napokban ott is lopásnak érték őket, de még idejkorán sikerült elmenekülniök. E konkrét eseteket azért soroltuk fel, hogy polgáraink éberségét felébresszük e miundenkri tolvajbánda éleslátása s enyves keze ellen. Szabadon kóborolnak e félelmetes alakok a külvárosokban s valóban üdvös dolgot végezne a rendőrség, ha időnkint csekély létszáma daczára is összefogdostatná őket s egyéb jogczim hiányában tilos koldulásért a legszigorubb eljárást tenné ellenük folyamatba. Mert hisz, mint tenebb

láltuk, most már nemcsak az egyesek vagyona ellen törnek, hanem a személybiztonságot is kérésessé teszik. Ily esetben azonban rendőrnök kell lenni mindenkinek s egyetlen esetet sem szabad közömbösen elhallgatni, hanem lehetőleg a tettes kézreadása mellett a rendőrséget a lehető legrövidebb idő alatt értesíteni.

— **Farsangi rovat.** A ráczalmási kath. kör f. hó 20-án a Vágner-féle vendéglő helyiségében saját alapja javára zártkörű táncszünetet rendez, melyre a rendezőség a meghívókat már a múlt hét folyamán szétküldötte. Belépő-díj személyenként 60 fillér. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak.

— **Príkkál János** vendéglős helyiségében 1901. évi február hó 2-án zártkörű tántestély lesz, melyre a meghívók már szétküldöttek. Belépti-díj: személyjegy 60 fill. Családjegy három tag után 1 korona. A meghívó kívánatra felmutatandó. Kezdeté 8 órakor.

— **Nyilvános köszönet.** A székesfejérvári I. polgári betegsegélyező és temetkezési pénztár mindazoknak, kik a pénztárnak f. hó 13-án tartott táncestélye alkalmával felülfizetni szívesek voltak, valamint **Endress Sándorné** ur-hölgy ó nagyságának a rendező szalagok szíves készítéseért ez uton is hálás köszönetét nyilváníttja. Felülfizettek: Pásztorok Sándor 10 kor., Stefanits József 5 kor., Auerbach Gábor, Halász Jánosné, Havranek Jenő, Müller Lajos, Krinavits Ferencz, N. N., Endress Sándor 2—2 kor., Damos Ferencz 1 k. 20 fill., Jelinek Manó, Szilvgyi János, N. N., Bernát József, Szenzenstein János, N. N., Jávorszky Ferencz, Maizer András, Szalay Imre 1—1 kor., Antal József, Simán Jenő, Antal István 60—60 fill., Szabó Sándor, Bognár József, Knittelhoffer Ferencz, Mandl Fanni 40—40 fill., Szilasi Ignác, Kitzreiber N. 20—20 fill., Kovács F. 10 fill.

— **Vigyázz a tilalomra!** Egy előfordult eset alkalmából a kir. Curia, a budapesti kir. ítélő tábla ítéletét helyben hagyó, legutóbb hozott 1110/99. sz. döntésével kimondotta, hogy azon utas, a ki a rendes közlekedési utat mellőzve, a felállított figyelmeztetőkkel is tiltott és rendes átjárással nem bíró pályatesten önkényűleg, bármi ok által indítva halotl át és e közben a pályatesten áthaladó vonak által elütetik és életét veszti, halálát csak saját hibája által idézte elő s az a vaspálya terhére annál kevésbé róható, mert a vaspálya alkalmazottjainak nem áll módjában minden egyes utast a fennálló tilalmakra figyelmeztetni.

— **A sikos járdák.** Az első hóesés alkalmával megirtuk, hogy városunk közönsége valóban vétkes könnyelműséggel hagyja a járdán a havat megiegesedni, úgy, hogy a járdákon már csak életveszéllyel lehet végig menni s hogy még a nyakát senki sem törte ki, attól csakis az lsten őrizte meg a járdakelöket. A Nádor-utca sem volt e tekintetben kivétel s csak az utóbbi két napon piszkáltatták meg egy kissé a járdákat. Tudjuk, hogy a kihágási ügyosztály vezetője az év első napjaiban a közigazgatás egyszerűségét magasztaló kimutatások gyártásával úgy el volt foglalva, hogy e bajok orvoslására nem is gondolhatott, de hát a kerületi biztosokat s a rendőröket lehetett volna utasítani, hogy a házigazdákat e fontos kötelességük teljesítésére figyelmeztessék, a mennyiben pedig ezt azonnal megtenni vonakodnának, a kihágási eljárás folyamatba tétele végett haladéktalanul jelentésk be. Megbotránkozással kellett konstatálnunk, hogy a járdák a hatósági épületek, de főleg az iskolák előtt a legrosszabbak. Újlag kérjük a rendőrséget, hallgatagságával s enyhe eljárásával ne kurizáljon már a házúraknak, alkalmazza velök szemben a törvény paragrafnak teljes szigorában, mert már végre is szomorú dolog, hogy a mit a legutolsó faluban sem tapasztalhat az ember, azt egy szab. kir. városban uton-utfélen korholnunk kell. Világosan beszél a törvény szava, ne legyen hát az írott malaszt, hanem hatásos eszköz, melynek segítségével a törvény-szöveg megrendszabályozható. Az 1884. évből 7307. szám alatt kelt s törvényerővel bíró helyhatósági szabályrendelet a következőket

mondja: „Havazások alkalmával minden ház tulajdonosa, bérlője vagy felügyelője köteles a talke utcavonala előtt tőről a havat járdaszélességben elszüntetni, a hótól megtisztított helyeket pedig homok vagy fűrészpórral, hamuval vagy más alkalmas anyaggal behinteni. E szabály megszegőit koronától 40 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fognak sújtani.“ A közönség testi épsége követeli a legszigorubb eljárást.

— **Vadállat az emberben.** Megirtuk annak idején, hogy **Kocsis József** sár-utcai lakos János nevű 27 éves fiát egy vízmerő horoggal úgy vágta fejbe, hogy a fu eszméletlenül összeesett. Nem is nyerte azóta vissza eszméletét, sőt tegnap óriási kínok között a megyei közkórházban meghalt. **Kocsis József** az ügyészség bürtönében várja az igazságszolgáltatás ítéletét, melyet hihetőleg már a közel jövőben összeülő esküdtörő bíróság hoz meg. A vád nagy: szándékos emberölés büntette. A vádlott védőnek dr. **Szabady József** ügyvédet, krimináltaink egyik legjelesebbjét kérte fel.

— **Czigányribillió** F. hó 16-án a czigánytelepen holmi lopási ügyből kifolyólag hatalmas ribillió keletkezett, a melynek két fő hőse végkimerülésig menő birokra kelt egymással. A győztes **Rajfal Jóska** lett, a mennyiben ellenfelét, **Kolompár Horváth Mutó** Bogót egy fejzecsapással a földre terítette. A hatalmasan tántogó sebet a megyei közkórházban összevarrták s a czigányt dr. **Bierbauer Viktor** főorvoshoz utalták. A czigány bekötözött fejfel meg is jelent a főorvosnál, a ki a történetekről jelentést tett a rendőrségnél, mert nincs ki-zárva, hogy a testi sértés halált okozhat. A további intézkedésre a rendőrség az ügyészség intézkedését várja.

— **A zsidók haragosa.** A napokban Pető (Pinkász) **Miksa** Nádor-utca kereskedésébe beállított **Szalai Ferencz** ötvenévi illetőségű munkanélküli munkás és hangos szóval, majd fűtkös forgatással segélyt kért. Midőn pedig Pető hajthatatlan maradt, **Szalai** pályázatot nyújtott be a mindenesi állásra, távozni azonban nem akart, mignem egy vaskesztyű távozásra bírta. **Szalai** ekkor az üzlet előtt egy jéghegyre állt, s tartott egy olyan antiszemita izű beszédet, hogy a körülállók megjelenezték s második Istóczyként üdvözölték, a cirkáló rendőr pedig teljes ellátásról gondoskodott. A boldogság útján nem volt más kívánsága, mint hogy a Krausz-tözsében egy jó szivart vevén rágyujthasson. A vége az lett, hogy a rendőrség szeparált három deszkáján kialudta magát.

— **Tolvaj-csemote.** **Szentes Lajos** még ifju és bohó, de tolvaj is, erről az oldaláról már jól ismeri a rendőrség. Legutóbbi stiklijét a vasuti állomásnál követte el, a hol **Birk János** pék kocsiától, **Klárán** Imrétől egy kosár süteményt elemelt. Elfogadható mentesgűl éhsé-gét emlegette.

— **Igazságszolgáltatás.** A vaáli járásbíró-ság, mint büntetőbíró **Márkus István** bioskei születésű, alcuthi lakost a **Borsos József**né kárára elkövetett lopás vétségéért 14 napi-**Ersing** Antal számbéki lakost pedig, a ki 5 társával követelt el **Brachfeld** Lajos kárára lopást 8 napi fogházra ítélte. A büntársak is elvették bűnösségük arányában a megfelelő büntetést.

— **Üzletelhelyezés.** Tisztelettel van szere-nencém értesíteni a nagyérdemű közönséget, hogy eddig a Szőgyény-utca, Hamvasy-féle házban volt s 20 éven a közönség teljes meg-elégedésére vezetett **fodrász-üzletemet** 1901. január hó 1-től **Városház-tér, Plébánia-épület** (kenyérpiacz) helyeztem át, a hol is az egészen újonnan berendezve a nagyérdemű közönség rendelkezésére bocsátom. Kérve a szíves párt-fogást, maradok mély tisztelettel **Wild József**, fodrász.

Színház.

Január 17.

Rákossy-Guthy „Tartalékos férj“ című bohózatát került színpadra félig telt ház előtt. Az előadásról s magáról a darabról már nyilatkoztunk.

Egy katona története. Érzékeny história 5 felvonásban, regényes szituációkkal, sok sírással és érzélgéssel. Egyébként igen ártalmatlan dolog, sőt azoknak, kik nem nagyon ismerik, még a regények és regényes színművek mese-szövését, érdekes, sőt helyenkint hatásos is. Az előadás egészen kielégítő volt. **Szathmári** (Renó János) más szerepében nem volt rossz, különösen a második és harmadik felvonásban. **Lőrinczy Erzsike** (Adrien) játékaival még mindig nem birunk megbárátkozni. Bizonyos affektációt veszünk rajta észre mindig, s míg erről le nem szokik, addig a művésziességről szó sem lehet. **Fóti Frida** (Valentin) ügyesen csevegést és forgolódott, bár a negyedik felvonásbeli azon jelenetét, mikor állítólagos atyját mutatják neki, ki után annyit vágyakozó-t, nem jól, illetve sehogysem játszotta meg. Kedves és természetes játékaival azonban kárpótlott ezért a kis hiányért. A többi szereplők is főliük telhetőleg közreműködtek az előadás sikerében. (—).

IRODALOM.

— **Katholikus Egyházi Zeneközöny.** Az országos magyar Czeccilia-egyesület hivatalos közönyje. A legutóbb megjelent 1. szám a következő dolgozatokat tartalmazza: Az új század küszöbén. — Az egyházi ének és az énekesek. — Az egyház hivatalos chorális-könyvei. — A közélet estetikai tartalma. — Indifferentismus a zenében. — Decreta authentica. — A misekönyv kincsei. — Benedictio cum Sanctissimo. — Egyesületi ügyek. — Irodalom. — Firczak püspök a liturgia-pórról. A kitünően szerkesztett s magas nívón álló szakfolyóiratot a legmelegebben ajánljuk. Az egyházi zene érdekeit manapság egyedül ez a hét éves multtal bíró folyóirat képviseli s tevékenysége a szakkörök előtt igen becses. — Előfizetési ára egész évre 3 kor 20 fill. Az O. M. Cz. E. tagjainak 2 korona. Kiadóhivatal: Budapest, VIII., Mária Terézia-tér 9. sz.

— **Nevelő-oktatás.** Stampfel Károly előkelő pozsonyi udvari könyvkereskedő kiadásában jelenteti meg **Schultz** Imre pécsi rom. kath. képezdei tanár a „Nevelő-oktatás“ című tanügyi katolikus folyóiratot, a melyet mindenki, de főleg azok, kiknek a nevelés, az oktatás képezi főfeladatát, tehát papok, tanárok, tanítók, de a gondos családapák is nagy haszonnal olvashatnak. A folyóirat 4-ik száma a következő gazdad tartalommal jelent meg: Miért kárhözható a didaktikai materiálistizmus? Pestalozzi. — Jeles magyar tanfériak a XIX. század második felében. — Magyarország két különleges állatáról. — Földrajzi mintaleczkék. — Tankönyvek ajánlása. — Tanügyi körutaim. (Folytatás.) — A III. füzet számtani feladványának megfjtése. Számtani feladvány. — Eszmetörések. Magyarországi kath. tanítók naptára január hóra. Ajánljuk a tanügy iránt érdeklődők figyelmébe ezen ügyesen szerkesztett tartalmas folyóiratot, melynek előfizetési ára egész évre csak csekély 4 korona. Megrendelhető Stampfel Károly udvari könyvkereskedésében Pozsonyban.

KÖZGAZDASÁG.

A szabadipar gyümölcse.

A szabadságért való lelkesülés minden nemes érző kebel kötelessége, a kiérdemelt szabadság kincs, melyet mindenki úgy igyekezzék felhasználni, hogy az végső eredményében is egy embertársainak, mint hazájának javára váljék. A szabadsággal visszaélni örökké megbocsáthatatlan bűn.

Ilyen bünt követtek el mindazok, kik a szabadipar kapuit megnyitották a kontárkodó s vagyon után áhító emberlek számára.

A mióta a czéhrendszerrel felhagytak, v

becsületes szegény mesterember — legyen az bármennyire is törekvő, alig tud megélni. Ma a legtöbb iparos ember egy-egy tőkepénzes szolgája, kiknek felszabadításával vajmi kevesen törődnek.

PéNZ! ez a vezérlő csillag. Ennek a fényénél tanulnak, ezért töri tejét a tudás, ez önt lelkesülést a költőbe, ebből sugárzik az ihlet a művészre, ez szülőanyja minden nemesnek szépnek, jónak, ennek a szörnyoszulöttje a a rablás, gyilkolás, ebben rejlik minden: jólét, nyomorúság becsület, szóval az egész modern ember.

Természetes, ha minden a pénzben rejlik, akkor az ipar is ott van — már a mennyire ott lehet.

A kinek pénze van, az lehet bankár és — iparos, a mesterséghez érteni nem kell, mégis boldogul. A mely iparosnak pénze nincs, koldus.

No, de nem akarok mégse ilyen kegyetlen lenni, mert hát a koldusok közt is van bíró, miként a koldus iparosok közt is. De milyen koldusság ez? Ép minden részük, törekvők, fáradhatatlan munkások és így koldulnak, s kénytelenek azzal beérni, a mit a jószívű szabadipar potyogtat mesterségük kilyukadt, kopott kalapjába.

Három-négy évig koldus inasok azért, hogy aztán maguk koldusai lehessenek. Bekopogtatnak ide is, oda is, természetesen az ipari készítmények csak ugynevezett ételmaradékai az osztályrészek, azon rágódnak napestig.

De nem folytatom tovább. Pedig még sötétebb színekkel is feshetném a szabadipar tulságosan érett gyümölcsét, mely igazán keserű élvezetet nyújt iparosainknak.

S mindez miért van? Egyszerűen azért, mert nincs pénz? S miért nincs pénz? Mert szabadipar van.

A míg a czéhrendszer fennállott, addig csakis kitanult iparos lehetett mester. Az inasnak — ha felszabadulni akart — remekelni kellett s-ha ez nem ütötte meg a kellő mértéket, tovább kellett tanulnia. Ha jó volt a remek, vándorolni kellett, hogy az iparhoz szükséges egy szellemi, mint gyakorlati képzettségét fejlessze. Ennek a módszernek volt is fogantatója, mert így csak olyan iparosok kerültek

ki a gyakorlati életbe, a kik a reájuk bízott munkát kifogástalanul tudták elvégezni.

Ha valaki (kitanult iparos) a maga mestere akart lenni, akkor ezt az akaratát közölni kellett az illető czéhhel (testülettel) s ha a feltételeknek megtudott felelni, akkor a czéh kebelébe választotta. A feltételek közül elég, ha néhányat említsek fel. Így a czéh megszabta, hogy a munkához milyen anyagot használhatnak. A rossz anyagból készített munkát elkobozták. Meg volt szabva az is, hogy a készített munkák árának mennyi lehet a maximuma és mennyi a minimuma. Mindennek az eredménye az volt, hogy rossz munka nem kerülhetett ki az iparos kezei közül és nem fordulhatott elő efféle csoda, hogy a silány anyagból összetakolt munkát drágán sózzák a vevők nyakába, a mit ma ugy neveznek, hogy „üzleti élelmeség“ s a mi ma egy lényeges éltető eleme a kereskedő és iparos osztálynak. Ez is a szabadipar gyümölcse.

A gyáripár valóságos csapása a kisiparosnak. Hogy a kisiparosból gyáros legyen, hát az igen ritka eset. Gyáros lehet a tőkepénzes, habár az iparhoz nem is konyit. Az ilyen gyárakban dolgozik a legtöbb mesterember, természetesen olyan díjazás mellett, a melylyel kimondhatatlán sokat kell szenvedniük, míg életük viharos tengerén az Acheronig eljutnak.

A gyár készíti a butort, kocsit, patkót, stb. Vegyük például a patkókészítést, a mely a kovácsmesternek egyik legjelentősebb keresetforrása volt!

Most nem az. A míg az volt addig abból annyit keresett, hogy szépen megélhetett belőle.

Mért nem lehetne például e kovácsmester monopoliuma a patkókészítés, ép ugy, mint ahogy állami monopolium a dohánytermelés. Ez ugyan kissé komikus, de ha komolyan vesszük, a komikum elenyészik.

Szóval nagyon sok hátránya van a szabadiparnak, a mely hátrányok csak előmozdítják a kisipar pangását.

Ha csak ilyen gyümölcse van a szabadiparnak, akkor bűn volt a czéhrendszert eltörölni. Jovicza István.

Koronafi Károly

uri fodrász

Székesfehérvárott, Nádor-utca 13. sz. saját ház.

Ajánlja a m. t. saját magukat borotváló uri közönség becses figyelmébe a legújabb feltalált „Saton“ kítűnő borotváló pépet, melynek az a kítűnő tulajdonsága, hogy a szakál csak egyszeri bekenés után annyira megpuhul, hogy a legrosszabb borotvával minden fájdalom és vérzés nélkül gyorsan tűkőr simára leveszi a szakált.

Egy nagy doboz 200-szori borotválásra

1 korona 20 fillér.

Nyári Béla

fűszerkereskedése

a „Fő pásztorhoz“

Székesfehérvárott Kossuth-u. 15. sz.

Ajánlja üzletét, mint a legolcsóbb bevásárlási forrást; — mindennemű fűszer, liszt, füstölt hus, sódar, tiszta szín zsír, hetenként egyszer friss töltelék.

Egy liter
valódi öreghegyi bor
72 fillér (36 kr.)

Hirdetmény.

A duna-adornyi ker. fogy. és értékesítő szövetkezet

f. évi február hó 3-án d. u. 2 órára

a kath. népkör helyiségében

KÖZGYÜLÉST

hirdet, melyre a szövetkezet tagjai meghívotnak.

A gyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése a múlt 1900. üzletév eredményéről és a számadás felülvizsgálatáról.

2. Az igazgatóság javaslata a tiszta nyemény felosztására vonatkozólag.

3. Egy igazgatósági, jegyzői és felügyelő-bizottsági tag választása.

4. Az alapszabályok módosítása.

5. Indítványok.

AZ IGAZGATÓSÁG.

A duna-adornyi ker. fogy. és értékesítő szövetkezet mérleg-számlája.

VAGYON.	1900. december 29.	TEHER.
Készpénz készlet	600 79	1351 db. üzletrész á 10 kor. 13510 —
Adóskok	4537 77	Aru hitelezők 133 5 08
Árukészlet	22108 35	Egyenleg mint nyereség 2214 45
Felszerelés	1827 82	
40% leírás	731 13	
Alakulási költség	562 39	
40% leírás	225 16	
Befizetendő üzletrész	433 20	
	29109 53	29109 53

KIADÁS. Veszteség- és nyereség-számla. BEVÉTEL.

Házbér	600 —	Egyenleg	7993 49
Személyzet fizetés	2536 48		
Adó és biztosítás	129 52		
Szállítási költség	1203 71		
Üzleti költség	353 04		
Felszerelés 40%	731 13		
Alakulás 40%	225 16		
Egyenleg mint nyereség	2214 45		
	7993 49		7993 49

Duna-Adony, 1900. december hó 29-én.

Szatóry s. k. Dobrohoczky József s. k. H. Csavajda s. k. Dr. Sajgó s. k. Csöngedy s. k.
Róth János s. k. Pajer János s. k.

Ezen mérleg, veszteség- és nyereség-számla a felügyelő-bizottság által megvizsgálatván, rendbe és a kereskedelmi törvényekkel megfelelőnek találtatott.

Duna-Adony, 1901. január hó 7.

Brambring s. k.

Dr. Mészöly s. k.

Apt s. k.

Van szerencsénk a n. é. helybeli és vidéki közönség becses tudomására adni, miszerint

Tögl és Szlanyinka

czég alatt Székesfejérvárott, Szent-Imre-utca 1. sz. a. a mai kor igényeinek megfelelőleg egész ujonnan s szövetekkel dúsan felszerelt férfi-szabó üzletet nyitottunk.

A midőn ezt a n. é. közönség becses tudomására juttatni bátrak vagyunk, egyttal megemliteni kívánjuk, miszerint elsőrendű hazai és külföldi gyárosokkal való előnyös összeköttetésünk-nél fogva azon helyzetben leszünk, hogy ugy minőség, valamint a legmérsékeltbb szolid árak felszámítása mellett bármely konkurrencziával versenyképesek lehessünk.

A midőn a n. é. közönség kegyes pártfogását kérjük, eleye is biztosítva arról, hogy minden törekvésünk oda fog irányulni, hogy pontos és szolid kiszolgálásunk által magunkat a n. é. közönség bizalmára érdemessé tehessek.

Kiváló tisztelettel
Tögl és Szlanyinka,
férfi-szabók.

Borovicska, törkölypálinka ○ ○ ○ ○ ○ ○

és szilvörümot ajánl

5—10 és 14 literes kosárüvegekben póstautánvét mellett

szepesi borovicskának literjét 70 kr.
erdélyi 3 éves törköly pálinka literjét 1 frt — »
slavoniai 3 éves szilva pálinka » 1 » — »

Mérey Sándor Budapest, VII. Csömöri-ut 29. sz.

Keresztény lelkiismeretes kiszolgálás és az áru tiszta természetes valóságáért szavatosság **biztosittatik.**

Vein Károly és társai KESMÁRKON.

— A leghirveesebb
kamuka és vászon
— műszövödének —

— gyári raktára —

DEUTSCH MANÓ és **FIA**
czégnél,
Székes-Fejérvárott.

Építészek, építőmesterek és háztulajdonosok
figyelmébe ajánlja gyártmányát az

ELSŐ MAGYAR

„SCAGLIOL“ építőlemez-gyár

TATA-TÓVÁROS.

A szabadalmazott építőlemez, nyaralók, lakóházak, amerikai jégvermek, gazdasági és gyári épületeknél vagy ezek átalakításánál kiválóan alkalmas.

Tűz és fagymentes, teljesen száraz mennyezetek, boltozatok, kerítésfalak, válaszfalak, kémény és szelőztető csövekhez alkalmas, gomba, féreg és salétrom mentes anyag.

Uj, gyors és a legolcsóbb építkezési rendszer.

Magyarázó füzetek és egyes anyagok árai díjtalanul küldetnek.

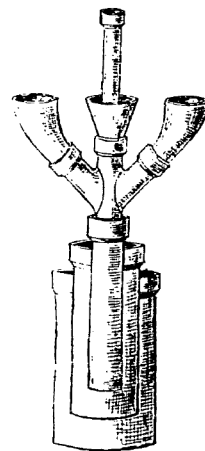
Beton és Cementárugyár.

Szabadalmazott

(Zissler rendszer) sodrony-övet-betétű betoncsövek, könyvek, tölcser és elágazások bármily átmérővel, továbbá lábazati-kövek, lépcsők, kéményfedkövek és cement burkoló lapok állandóan raktáron vannak. — Istálló jászolyok, etető és itató vályuk jutányos árban készíttetnek.

SZYBODA GYULA

ÉPÍTÉSZ
TATA-TÓVÁROS.

Nélkülözhetlen és feltűnő hatása elmaradhatlan.

Világczikkek, kivitel minden országba.

CHIEF-OFFICE 48. BRIXTON-ROAD. LONDON S. W.

A legmegbízhatóbb, legjobb a egész világon hírneves és legkeresettebb háziszerek a

Allein echter Balsam aus der Schutzengel-Apotheke

Thierry A.-féle balzsamok

felülmulthatlan minden mell, tüdő, máj, gyomor és minden belső betegségben. Külsőleg leghatásosabb **sebgyógyítószer.**

Valódi csakis a minden államban regisztrált zöldszínű **apócza védjeggyel** és zárkuppall belesajtott: **Allein echt** címmel. Kimutatható évi gyártás 6 millió palack. — Postán küldve 12 kicsiny vagy 6 kettős palack **4 korona.** — Egy próba palack prospectusul és a világ minden országában lévő raktárak jegyzékével együtt **1 korona 20 fillér.** — **Szétküldés csakis az összeg előleges beklüldése mellett történik.**

Thierry A. centifolia kenőcse

(neve csodabalsam) eddig el nem ért összehuzó erővel és gyógyhatással! A műtéteket legtöbnyire fölőslégessé teszi. Ezzel a kenőccsel egy már 14 éves gyógyíthatatlannak tartott csontszű, sőt legujabban egy 22 éves súlyos rákszerű bajt gyógyítottak meg! Hatása antyseptikus és gyors enyhülést, lehtűtést és teljes gyógyulást hoz mindennemű gyuladásoknál és sebeknél. Puhítólag és eloszlatólag hat és eltávolít biztosan bármilyen akármilyen mélyen behatolt idegen testet. **Egy téglgy** bérmentesen **1 kor. 80 fillér** csakis az összeg előleges beklüldése mellett. Nagyobb megrendeléseknél olcsóbb.

Kimutatható évi gyártás 100 000 tégely. Mindkét szerről egész levétára áll betekintésre a világ minden országából beérkezett eredeti bizonyítványokon. — Kerüljük az utánzatokat és ügyeljünk a minden tégelyen beégetett czégre: **Apotheke zum Schutz engel des A. Thierry.** Ahol raktár nincs, ne hagyjuk magunkat hamisítványok vagy állítólag hasonló értékű készítmények vételére rábeszélni, hanem, **réndeljük közvetlen és czimezzük azt:**

Apotheker A. THIERRY'S FABRIK IN PREGRADA bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Az oszt. cs. és kir. áll hivatalnokok szöv szállítója. Contractor of the War-Office and the Admiralty London.

Kapható: **Török József gyógyszerüzében Budapest, Király-utca 12.**